

Brevdato: 21-02-2020
Sags nr. 2018 - 1513
Dok. nr. 12887782

Postboks 120
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 51 92
Fax (+299) 32 51 30
E-mail: nun@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Notat

Tvangsindlæggelser og anden brug af tvang i psykiatrien i 2018

Tvangsindlæggelse er en frihedsberøvelse. I Inatsisartut lov nr. 11 af 12. juni 2019 om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien kapitel 3 står der følgende:

“§ 7. Tvangsindlæggelse, jf. §§ 8-10, eller tvangstilbageholdelse, jf. § 11, må kun finde sted, såfremt personen er sindssyg eller befinder sig i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, og det vil være uforvarsomt ikke at frihedsberøve den pågældende med henblik på behandling, fordi:

- 1) udsigten til helbredelse eller en betydelig og afgørende bedring af tilstanden ellers vil blive væsentlig forringet, eller*
- 2) den pågældende frembyder en nærliggende og væsentlig fare for sig selv eller andre.”*

Alle tvangsindlæggelser og -tilbageholdelser samt fikseringer og fysiske magtanvendelser bliver indberettet til Landslægeembedet ved at personalet sender en tvangsprotokol efter indgrebets ophør.

I Selvstyrets bekendtgørelse nr. 18 af 2. december 2013 om tvangsprotokoller og optegnelser samt registrering og indberetning af tvang samt udskrivningsaftaler og koordinationsplaner på sundhedsvæsenets institutioner står der i kapitel 1 og i kapitel 2:

“§ 1. Der skal på enhver af sundhedsvæsenets institutioner, hvor frihedsberøvelse og anvendelse af anden tvang forekommer i forbindelse med indlæggelse, ophold og behandling af psykiatriske patienter, forefindes en tvangsprotokol..

.....

§ 16. Overlægen på Dronning Ingrid's Hospitals psykiatriske afdeling skal løbende foretage indberetning til Landslægeembedet om anvendelsen af de i §§ 2-10 og §§13-14 omhandlede foranstaltninger.”

Ændringerne af loven i 2019 har ingen betydning for Landslægeembedets opgørelse af tvangsforanstaltninger i 2018.

De tvangsprotokoller, som Landslægeembedet har modtaget, blev brugt til opgørelse af tvangsindlæggelser, tvangstilbageholdelser, og sidst i notatet beskrives opgørelser for fikseringer, magtanvendelse og tvangsmedicinering.

1. Tvangsindlæggelse

Tabel 1: Aldersfordelingen hos tvangsindlagte patients alder på tvangsindlæggelsens iværksættelsesdato, samt fordeling på behandlingsindikation (helbred) og farlighed 2018

	<20	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	>69	Total (%)
Helbred	3	5	5	0	2	0	0	15
Farlighed	3	11	4	0	4	1	1	24
Total (%)	6 (15,4 %)	16 (41,1%)	9 (23,1 %)	0 (0 %)	6 (15,4 %)	1 (2,6 %)	1 (2,7 %)	39* (100 %)

* I politiets årsstatistik, ses at der var 46 tvangsindlæggelser i 2018. Derfor ses stor forskel fra Landslægeembedets tal på 39. Efter samtale med politiet, kom vi frem til, at nogle af tvangsindlæggelsens anmodninger fra sygehuset, som politiet modtager, ikke ender med tvangsindlæggelse, men forbliver registreret som medvirken til tvangsindlæggelse i politiets register.

Antal tvangsindlagte

Tabel 1 viser, at der var iværksat i alt 39 tvangsindlæggelser i 2018, fordelt på 38 patienter. Af dem var 23 mænd og 15 var kvinder. En mand blev tvangsindlagt 2 gange i 2018.

15 (38,5 %) patienter, blev tvangsindlagt på behandlingsindikation (helbred), og 24 (61, 5%) patienter blev tvangsindlagt på grund af farlighed (tabel 1).

Dertil viser tabel 1, at der i alt var 6 teenagere (<20 år) ud af de i alt 39 tvangsindlagte. Af dem var en person under 18 år.

Tabel 2: Andel tvangsindlæggelser som var iværksat i 2018

	Per. 100.000 indbyggere ¹	Andel af patienter der blev tvangsindlagt af det samlede antal indlagte på psykiatrisk afdeling (andel i procent) ²
Mænd	81,3	15,1 %
Kvinder	56,6	13,2 %
I alt	69.6	14,3 %

1. Midtårsbefolkning (1. juli) for 2018

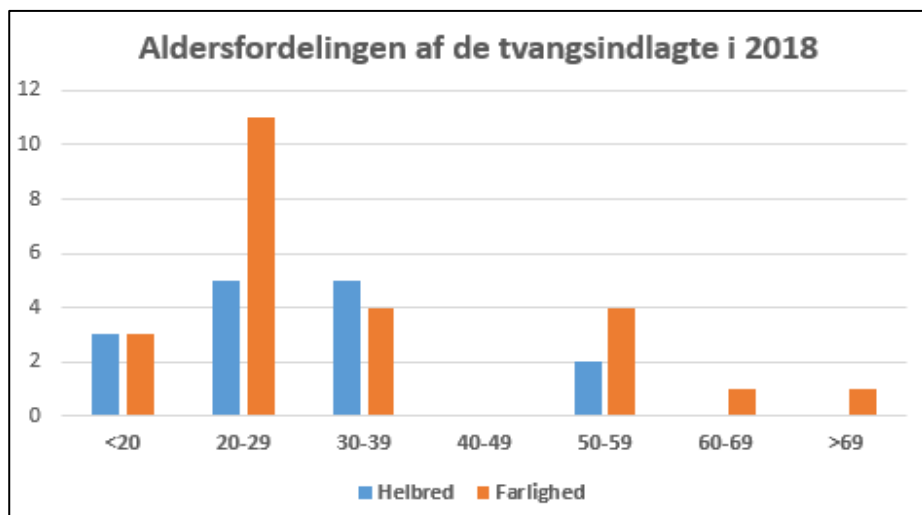
2. Tal fra Sundhedsledelsen for alle indlagte patienter på psykiatrisk afdeling i 2018.

I tabel 2 ses, at der i alt var 69,6 tvangsindlagte patienter per 100.000 indbyggere. Dertil var der i alt 14,3 % der var tvangsindlagte i forhold til antal indlagte på psykiatrisk afdeling.

Tal fra Sundhedsstyrelsen viste, at 12, 6 % af indlæggelserne på psykiatriske afdelinger i Danmark i 2017/2018 var tvangsindlæggelser (1).

Alder ved tvangsindlæggelsens iværksættelse

Alder blev beregnet ud fra den tvangsindlagte patients fødselsdato på tvangsindlæggelsens iværksættelsesdato.

Figur 1: Aldersfordelingen.

De fleste tvangsindlagte patienter (figur 1) var mellem 20 og 29 år. Nedenfor i tabel 3 vises, at den gennemsnitlige alder på tvangsindlæggelsens iværksættelsesdato var 31,9 år, og variationen var fra 17 til 73 år.

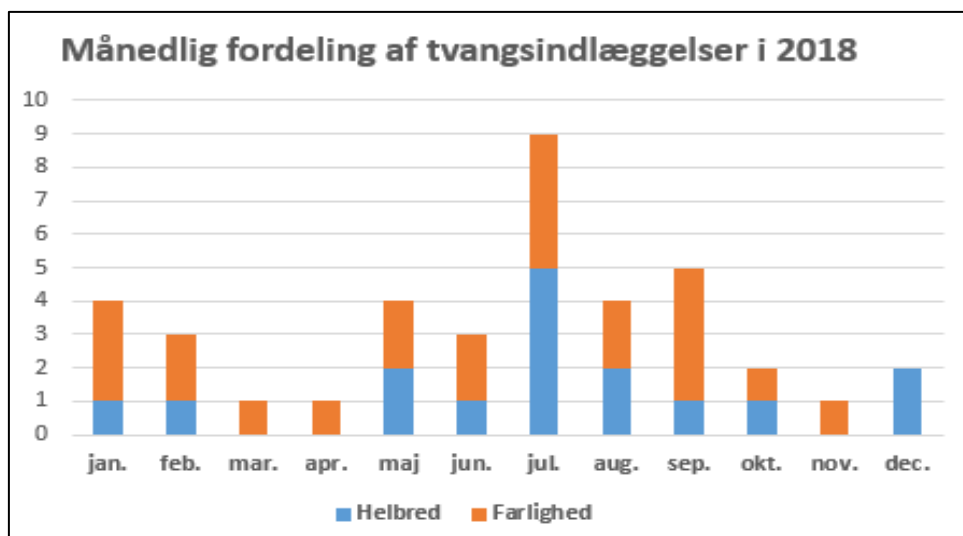
	Minimums alder	Maximums-alder	Gennemsnits alder
År	17	73	31,9

Antal tvangsindlæggelsesdage

Tvangsindlæggelsesdage blev talt fra tvangsindlæggelsens iværksættelsesdato til dato for tvangsindlæggelsens ophør, hvor iværksættelsesdag og ophørsdag for tvangsindlæggelsen er talt med.

Færrest dage	1
Fleste dage	92
Gennemsnitlig tvangsindlæggelsesdage	16,1

I tabel 4 vises, at den gennemsnitlige tvangsindlæggelseslængde var 16,1 dage, hvor den korteste tvangsindlæggelse var 1 dag, og den længste tvangsindlæggelse var 92 dage (tabel 4).

Figur 2: Tvangsindlæggelser fordelt på måneder.

Når man ser på den månedlige fordeling af iværksættelser af tvangsindlæggelserne, ser man variation i løbet af et år (figur 2). Der var flest tvangsindlæggelser i juli og færrest i marts, april og november. Dertil var der ingen tvangsindlæggelser p.g.a. helbred i marts, april og november og ingen tvangsindlæggelser p.g.a. farlighed i december.

2. Tvangstilbageholdelse

” § 11. Tvangstilbageholdelse af en person, der er indlagt på Dronning Ingrid's Hospitals psykiatriske afdeling skal ske, hvis overlægen finder, at betingelserne i § 7 er opfyldt.”

Uddraget fra Inatsisartut lov nr. 11 af 12. juni 2019 om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien betyder, at en patient, der i forvejen er indlagt, kan blive tvangstilbageholdt. En patient kan være tvangstilbageholdt flere gange i løbet af et indlæggelsesforløb.

Tabel 5: Aldersfordelingen hos tvangstilbageholdte patienter

	<20	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	>69	Total (%)
Helbred	2	10	1	2	3	1	0	19
Farlighed	4	2	2	1	0	0	0	9
Total	6	12	3	3	3	1	0	28
(%)	(21,4 %)	(42,9 %)	(10,7 %)	(10,7 %)	(10,7 %)	(3,6 %)	(0,0)	(100,0 %)

Ovenfor i tabel 5 vises antallet af tvangstilbageholdelser i 2018. Tabellen viser, at der var iværksat i alt 28 tvangstilbageholdelser i 2018.

Tvangstilbageholdelserne var fordelt på 25 patienter, hvor 3 patienter blev tvangstilbageholdt 2 gange i løbet af 2018.

Dertil viser tabel 5, at der var flere tvangstilbageholdelser p. g. a. helbred (67,9 %) end tvangstilbageholdt p. g. a. farlighed (32,1 %).

Tabel 6: Andel tvangstilbageholdelser iværksat i 2018.

	Per. 100.000 Indbyggere ¹	Andel af tvangstilbageholdte patienter i forhold til alle indlagte på psykiatrisk afdeling (andel i procent) ²
Mænd	57,6	10,7 %
Kvinder	41,5	9,6 %
I alt	50,0	10,3 %

1. Midtårsbefolkning (1. juli) for 2018

2. Tal fra Sundhedsledelsen for alle indlagte patienter på psykiatrisk afdeling i 2018.

I tabel 6 ses, at der var i alt 50,0 tvangstilbageholdte patienter per 100.000 indbyggere. Dertil var der i alt 10,3 % der blev tvangstilbageholdt i forhold til antal indlagte på psykiatrisk afdeling.

Tal fra Sundhedsstyrelsen viste, at i Danmark var der i alt 9,7 % der blev tvangstilbageholdt i forhold til antal indlagte på psykiatrisk afdeling i 2017/2018 (1).

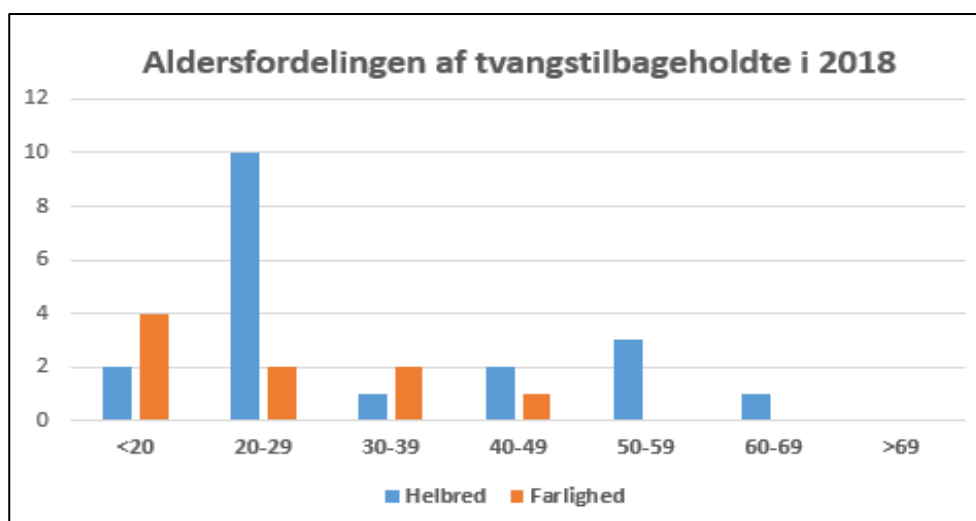
Patienternes alder ved tvangstilbageholdelsens iværksættelses dato

Alder blev beregnet ud fra den tvangstilbageholdte patients fødselsdato på tvangstilbageholdelsens iværksættelsesdato.

Tabel 7: Alder ved iværksættelse af tvangstilbageholdelse i 2018

	Minimums alder	Maximums alder	Gennemsnits alder
År	14	61	30,4

Den gennemsnitlige alder på iværksættelsesdatoen var 30,4 år, hvor den yngste patient, der blev tvangstilbageholdt, var 14 år og den ældste var 61 år (tabel 7).

Figur 3: Aldersfordelingen hos tvangstilbageholdte i 2018.

Figur 3 viser, at de fleste patienter, der blev tvangstilbageholdt, var mellem 20 og 29 år.

Dertil viser figur 3, at der i alt var 6 teenagere (<20 år) ud af 28.

Af dem var en patient, som blev tvangstilbageholdt da patienten var 14 og 15 år.

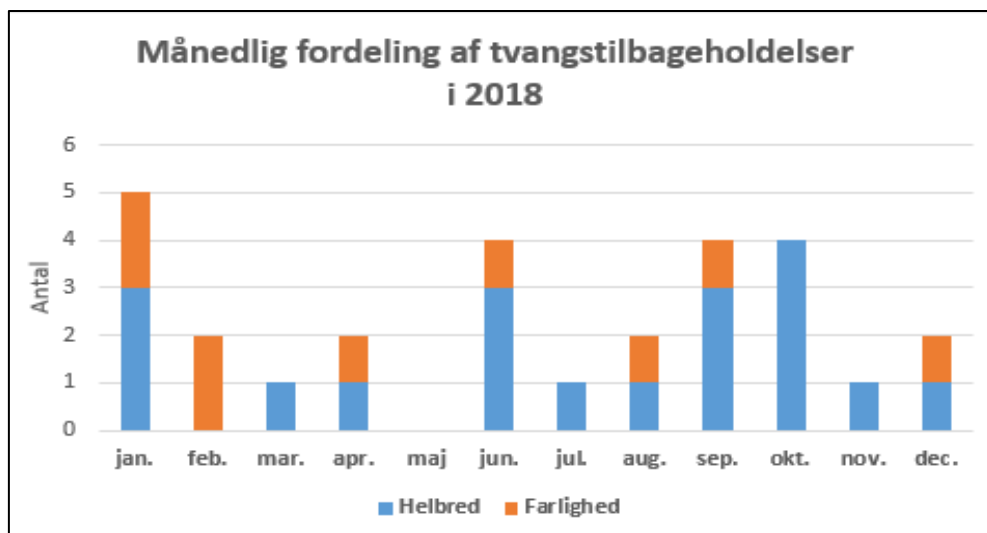
Antal dage for tvangstilbageholdelserne

Tvangstilbageholdelsesdage blev talt fra dato for iværksættelse til dato for tvangstilbageholdelses ophør, hvor iværksættelsesdag og dagen for tvangsindlæggelsens ophør tæller med.

Tabel 8: Tvangstilbageholdelseslængden i 2018.

Færrest dage	3
Flest dage	211
Gennemsnitlig	31,9

Gennemsnitlig tvangstilbageholdelseslængde var 31,9 dage, og variationen var fra 3 til 211 dage (100 dage + 111 dage) (tabel 8).

Figur 4: Tvangstilbageholdelser fordelt på måneder i 2018.

Antal tvangstilbageholdelser varierede i løbet af årets forløb (figur 4). Der var ingen tvangstilbageholdelser i maj. Der var flest tvangstilbageholdelser i januar, og færrest i marts, juli og november.

Der var ingen tvangstilbageholdelser pga. helbred i februar og ingen tvangstilbageholdelser p. g. a. farlighed i marts, juli, oktober og november.

3. Fiksering og fysisk magtanvendelse

Antal fikseringer eller fysisk magtanvendelse blev opgjort, således at enhver blanket med dokumentation af fiksering eller fysisk magtanvendelse blev talt som en enkelt episode, uanset varighed. En patient kan opleve fikseringer eller fysisk magtanvendelse flere gange i løbet tvangsindlæggelsen eller - tilbageholdelsen.

I samme Inatsisartut lov som nævnt, kapitel 6, står der:

“Fiksering m.v.

Tvangsfiksering

§ 21. Som midler til tvangsfiksering må alene anvendes bælte, hånd- og fodremme samt handsker.

Stk. 2. Tvangsfiksering må kun anvendes, i det omfang det er nødvendigt for at afværge, at en patient:

- 1) udsætter sig selv eller andre for nærliggende fare for at lide skade på legeme eller helbred,
- 2) forfølger eller på anden lignende måde groft forulemper medpatienter, eller
- 3) øver hærværk af ikke ubetydeligt omfang.

..

§ 24. En person, der er indlagt på en af sundhedsvæsenets institutioner, kan fastholdes og om fornødent med magt føres til et andet opholdssted på institutionen, såfremt betingelserne i § 21, stk. 2, er opfyldt. Over for personer, der er frihedsberøvet efter reglerne i kapitel 3, kan der anvendes den magt, der er nødvendig for at sikre deres fortsatte tilstedeværelse på afdelingen.”

	Fastholdelse	Bælte	Rem	Total
I alt	19	23	22	63
Antal patienter	9	18	15	24
Antal mænd	3	13	10	15
Antal kvinder	6	5	5	9
Pt. m. færrest episoder	1	1	1	1
Pt. m. flest episoder	7	4	6	17

Ovenfor i tabel 9 vises, at der var i alt 63 episoder af fikseringer og fysisk magtanvendelser med bælte, rem og fastholdelse i 2018.

En patient var udsat i alt 17 gange for fikseringer og fysisk magtanvendelse i løbet af indlæggelsen i 2018, og der var her tale om en mindreårig patient. Den mindreårig patienten blev fastholdt 7 gange, blev udsat for bæltefikseringer 4 gange og blev udsat for fikseringer med rem 6 gange i løbet af indlæggelsen i 2018.

Fysisk magtanvendelse med fastholdelse

Der var i alt 19 episoder med fastholdelser af patienter. I alt 9 patienter var udsat for fastholdelse, 3 af dem var mænd og 6 af dem var kvinder (tabel 9).

Af indlagte på psykiatriske afdeling blev i alt 6,6 % fastholdt.

Den yngste blev fastholdt flest gange, i alt 7 gange. Denne patient blev også fastholdt længst, idet en af fastholdelserne varede over 6 timer.

Tal fra Sundhedsstyrelsen viser, at 4,4% af patienterne indlagt på psykiatriske afdelinger i Danmark har været fastholdt i løbet af deres indlæggelse (1).

Fiksering med bælte

I tabel 9 vises, at der var i alt 23 episoder af bæltefiksering. Der var i alt 18 patienter, der blev bæltefikseret, af dem var der 13 mænd og 5 kvinder. Det svarer til at der var 8,4 % der var udsat for bæltefiksering i forhold til antal indlagte på psykiatrisk afdeling i 2018.

Tal fra "Bedre psykiatri" viser, at i Danmark var der i alt 5,1 % der bliver udsat for bæltefiksering i forhold til antal indlagte på psykiatrisk afdeling i 2018 (2).

	<1 døgn	1-2 døgn	2-5 døgn	> 5 døgn
Bælte	4	4	5	5

I tabel 10 vises ti ud af 10 ud af 23 bæltefikseringer varede 2 døgn (48 timer) eller længere. En mindreårig patient blev bæltefikseret fire gange i løbet af indlæggelsen, sammenlagt over 31 døgn i løbet af indlæggelsen i 2018.

Fem bæltefikseringer blev ikke talt med i beregningen af antal døgn, da dokumentationerne var mangelfulde på bæltefikseringens ophør eller opstart. Men i disse mangelfuldt dokumenterede bæltefikseringerne kunne det ses, at to af bæltefikseringerne varede mere end 3 døgn. I disse to blanketter kunne det ses, at der var tilsyn eller opfølgning mere end 3 døgn efter iværksættelsen. En af de mangelfuldt dokumenterede blanketter omhandlede bæltefiksering af en mindreårig patient.

Fiksering med rem

Der var i alt 22 episoder af fikseringer med rem, en patient blev udsat for kun 1 episode fiksering med rem, og en patient blev udsat for 6 episoder, og der var her tale om en mindreårig patient. Der var i alt 15 patienter, der var igennem fiksering med rem (tabel 9), 10 af dem var mænd og 5 kvinder.

Den længste tid for tvangsfiksering med rem var over 6 døgn. 4 ud af 22 tvangsfikseringer med rem varede 2 døgn (48 timer) eller længere.

To fikseringer med rem blev ikke inkluderet, da dokumentationerne var mangelfulde. En af disse mangelfulde dokumentationer vedrørte en mindreårig patient.

Patientens alder ved tvangsfiksering eller fysisk magtanvendelsen

Alder blev beregnet ud fra patientens fødselsdato og dato for iværksættelsen af tvangsfiksering eller fysisk magtanvendelse. Hvis en enkelt patient har været udsat for flere tvangsfikseringer eller fysisk magtanvendelser, var det den første episodes iværksættelsesdato, der blev brugt til beregning af patientens alder.

	Minimums alder	Maximums-alder	Gennemsnits alder
År	14	73	30,0

Tabel 11 viser at den gennemsnitsalder var 30,0 år, med en variation fra 14 år til 73 år.

Aflåsning af døre

I samme Inatsisartut lov som nævnt, kapitel 6, står der:

" § 28. Patienten skal i forbindelse med indlæggelse på afdelingen orienteres om afdelingens indretning, herunder om forekomsten af mindre enheder på afdelingen, hvortil døren kan aflåses, hvis sådanne mindre enheder findes på afdelingen.

§ 29. Lægen kan beslutte, at der skal foretages aflåsning af døre i afdelingen, dog ikke døre til patientstuer, over for:"

Tabel 12: Antal aflåsning af døre i 2018

	Antal patienter	Mænd	Kvinder	Færrest episoder	Flest episoder	Antal episoder
I alt	36	22	14	22	14	47

Tabel 12 viser, at der var i alt 47 episoder med aflåsning af døre fordelt over 36 patienter, hvoraf 22 var mænd og 14 var kvinder.

Fem patienter blev udsat for aflåsning af døre 2 gange, en patient blev udsat for aflåsning af døre 3 gange, og en mindreårig patient blev udsat for aflåsning af døre 5 gange.

Tvangsbehandling med beroligende medicin

I samme Inatsisartut lov som nævnt, kapitel 6, står der:

"§ 14. Tvangsbehandling må kun anvendes over for personer, der opfylder betingelserne for tvangstilbageholdelse, jf. § 11."

§ 25. Er det af afgørende betydning for bedring af en meget urolig patients tilstand, kan en læge bestemme, at patienten om fornødent med magt indgives et beroligende middel."

Tabel 13: Antal beroligende medicin i 2018

	Antal patienter	Mænd	Kvinder	Færrest episoder	Flest episoder	Antal episoder
I alt	22	17	5	1	8	45

Tabel 13 viser, at der blev givet beroligende medicin ved tvang 45 gange, og de fleste gange var det p.g.a. urolig tilstand, fordelt over 22 patienter (17 mænd og 5 kvinder).

To patienter blev udsat for tvangsbehandling med beroligende medicin 8 gange, og en af dem var en mindreårig patient.

Det svarer til, at der blandt alle indlagte på psykiatriske afdeling var i alt 8,1 %, der blev tvangsbehandlet med beroligende medicin i forhold til antal indlagte på psykiatrisk afdeling i 2018.

Tal fra Sundhedsstyrelsen viser, at i Danmark var der i alt 8,3 % der fik beroligende medicin i forhold til antal indlagte på psykiatrisk afdeling i 2017/2018 (1).

Reference:

1)

Sundhedsstyrelsen. *Monitorering af tvang i psykiatrien: OPGØRELSE FOR PERIODEN 1. JULI 2017 – 30. JUNI 2018*

Findes på: <https://www.sst.dk/da/sygdom-og-behandling/psykisk-sygdom/~media/9756456420DC4720A03C2FEEE735923E.ashx>

2)

Bedre psykiatri. Findes på: <https://bedrepsykiatri.dk/tvang/>